

ความชอบธรรมในการใช้อำนาจของ ปปง. และปัจจัยทางการเมืองที่เข้ามาแทรกแซง

เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งได้บัญญัติให้สถาบันการเงินและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนไว้ในมาตรา 13 มาตรา 15 และมาตรา 16 เพื่อให้ปรากฏร่องรอยทางกระดาษ ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการติดตามตรวจสอบการฟอกเงิน โดยกำหนดให้มีการรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามแนวทางที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด สรุปได้เป็น 2 แนวทางหลัก คือ

1. การได้มาซึ่งรายงานหรือข้อมูลจากหน่วยงานหรือผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย ได้แก่

(1) สถาบันการเงินจะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสถาบันการเงินตามมาตรา 13 และมาตรา 14 ซึ่งหมายถึง การรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไม่ว่าธุรกรรมที่ใช้เงินสดหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินดังกล่าวนี้เป็นจำนวนเงินเท่าใดก็ตาม รวมไปถึงการรายงานในกรณีที่ปรากฏในภายหลังต่อมามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วแต่ไม่มีการรายงานตามมาตรา 13 แต่เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 13 ก็ให้สถาบันการเงินรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยไม่ชักช้า

(2) สำนักงานที่ดินต้องรายงานการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสำนักงานที่ดินตามมาตรา 15 ซึ่งหมายถึง การรายงานการทำธุรกรรมที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินไม่ได้เป็นคู่กรณี และมีการชำระเงินด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรืออสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป (ยกเว้นการโอน

ทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม) หรือการรายงานการทำธุรกรรมที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีเหตุอันควรสงสัย

(3) โดยผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรม ที่เกี่ยวกับการดำเนินการเคลื่อนย้ายเงินทุนต้องให้รายงานการทำธุรกรรมที่กระทำโดยผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ได้รายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 16 ซึ่งหมายถึง การรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

2. การได้มาซึ่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากบุคคลอื่น นอกเหนือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อ 1

(1) การได้รับรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หมายความว่า รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่น นอกเหนือไปจากการให้รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 ทั้งนี้จะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎกระทรวงกำหนด (มาตรา 48 วรรคสาม) เช่น พนักงานสอบสวนได้สอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการทุจริตของผู้บริหารสถาบันการเงินแห่งหนึ่งพบว่ามีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการ โอนเงินในบัญชีหนึ่ง มีความสลับซับซ้อนผิดไปจากการ โอนเงินเข้าออกบัญชีต่างๆ ไปในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ หรือสอบสวนพบว่า การ โอนเงินในบัญชีดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐาน ยักยอกทรัพย์ของผู้บริหารสถาบันการเงินจึงเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือการที่ประชาชน ให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามมาตรา 25 (4)

(2) การได้รับรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม โดยการแจ้งเบาะแสจากบุคคลภายนอก ซึ่งปัจจุบันสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้วางระเบียบเกี่ยวกับกรณีการได้รับแจ้งเบาะแสจากบุคคลภายนอกไว้คือ ระเบียบสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยมาตรการในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของบุคคลและนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

การแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริง หมายความว่า การแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

(3) การได้รับรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากผู้ขึ้นทะเบียนเป็นสายลับป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จะสังเกตเห็นได้ว่า กรณีของการแจ้งเบาะแสดจากบุคคลภายนอก ไม่ได้เป็นหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ลักษณะของรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจึงมีลักษณะที่แตกต่างจากรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาจากหน่วยงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีนี้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงต้องทำการตรวจสอบเบาะแสที่ได้รับแจ้งก่อนดำเนินการตามกฎหมาย

ดังนั้น กรณีที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใช้อำนาจในการไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group เหตุเนื่องจากมีผู้ส่งบัตรสนเท่ห์แจ้งเบาะแสมานว่า Nation Group นั้นมีการทำธุรกรรมทางการเงินที่สลับซับซ้อนผิดปกติ และขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจซึ่งอาจเข้าข่ายผิดกฎหมายฟอกเงินได้ มาให้กับทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น จึงถือว่าอยู่ในกรณีข้อ (2) ดังกล่าวข้างต้นคือ การได้รับรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมโดยการแจ้งเบาะแสดจากบุคคลภายนอก ซึ่งต่อมาได้รับการวิพากษ์วิจารณ์และถูกตั้งคำถามจากสังคมมากมายว่า การที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใช้อำนาจสั่งเป็นหนังสือเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของสื่อเลขนั้น มีอำนาจโดยถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ และการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินนั้นมีความโปร่งใส และมีปัจจัยทางการเมืองแทรกแซงหรือไม่ ซึ่งจากผลการศึกษาค้นคว้าทั้งทางด้านเอกสารและการสัมภาษณ์เพื่อจะตอบคำถามการวิจัยนี้ จึงแยกออกมาได้เป็นสองประเด็นหลักดังนี้

ความชอบธรรมในอำนาจหน้าที่ของ ปปง.ในการตรวจสอบธุรกรรม

1. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงินโดยชอบธรรมในการเข้าไปตรวจสอบบัญชีธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group หรือไม่

ในกรณีนี้ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินถูกตั้งคำถามจากสังคมและสื่อมวลชนถึงความชอบธรรมจากการใช้อำนาจหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงิน

เงินของ Nation Group นี้ก็เพราะเหตุนี้เนื่องจากว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดำเนินการใช้อำนาจสั่งให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลการทำธุรกรรมของ Nation Group มาให้โดยไม่มีอำนาจตามกฎหมายฟอกเงินที่จะกระทำได้ เพื่อความชัดเจนที่จะตอบคำถามดังกล่าว จะแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ข้อเท็จจริงในบัตรสนเท่ห์ที่บุคคลภายนอกส่งมาให้นั้น เป็นเงื่อนไขเพียงพอที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายฟอกเงินสั่งให้สถาบันการเงินตรวจสอบและส่งข้อมูลการทำธุรกรรมของ Nation Group มาให้หรือไม่

จากการศึกษานั้นปรากฏว่า บัตรสนเท่ห์ที่บุคคลภายนอกแจ้งเบาะแสส่งมาให้กับทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในกรณีนี้ นั้นไม่เป็นเงื่อนไขเพียงพอที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือไปยังสถาบันการเงินทั้ง 17 แห่ง ให้ส่งข้อมูลการทำธุรกรรมของ Nation Group มาให้ได้ด้วยเหตุผลดังนี้

ประการที่หนึ่ง บัตรสนเท่ห์ที่บุคคลภายนอกส่งมาให้นั้นกฎหมายระบุชัดว่า กรณีการได้รับแจ้งเบาะแสจากบุคคลภายนอกหรือจากเอกชนนั้นจะต้องทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของเบาะแสที่ได้รับแจ้งตามขั้นตอนก่อนดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งการที่เลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผลจะอ้างว่า บัตรสนเท่ห์นั้นเข้าข่ายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 47 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และเข้าข่ายตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่องบัตรสนเท่ห์ ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2502 (ศาลปกครองกลาง, สำเนาคำพิพากษาคดี) ที่จะรับไว้พิจารณาดำเนินการต่อไปได้นั้น เป็นคนละประเด็นกับปัญหาว่าข้อความอันเป็นข้อกล่าวหาตามบัตรสนเท่ห์นั้นมีน้ำหนักน่ารับฟังและสามารถใช้เป็นฐานในการดำเนินการใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้หรือไม่ ซึ่งมาตรา 47 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และมติคณะรัฐมนตรีเรื่องบัตรสนเท่ห์ ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2502 มีความหมายเพียงว่า หากหนังสือร้องเรียนหรือบัตรสนเท่ห์เข้าเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ระบุพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ก็สามารถหยิบยกขึ้นมาพิจารณาได้เท่านั้น (คือไม่ต้องโยนทิ้งไป) ส่วนข้อความในบัตรสนเท่ห์จะมีน้ำหนัก ความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดก็ยังต้องตรวจสอบความถูกต้องหรือความเป็นไปได้ของข้อความอันเป็นข้อกล่าวหาตามบัตรสนเท่ห์ต่อไป มิใช่อาศัยบัตรสนเท่ห์นั้นเป็นฐานในการใช้อำนาจตามกฎหมายได้ทันที

ในการพิจารณาตรวจสอบข้อความในบัตรสนเท่ห์นั้น เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาบัตรสนเท่ห์นั้นด้วยใจบริสุทธิ์ ยุติธรรมที่สุด เพราะโดยธรรมชาติของบัตรสนเท่ห์นั้นสามารถทำให้คนอ่านก่อให้เกิดความสงสัยอยากทราบว่าบุคคลที่ถูกร้องเรียนนั้นมีพฤติกรรมตามที่ถูกกล่าวหาไว้จริงหรือไม่ และความสงสัยอันเกิดจากคำกล่าวอ้างในบัตรสนเท่ห์นั้นย่อมไม่อาจถือได้ว่าเป็น เหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับบุคคลนั้นๆ ที่ถูกกล่าวหาได้ เพราะว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการกลั่นแกล้งกันขึ้นด้วยการทำหนังสือร้องเรียนหรือบัตรสนเท่ห์ในลักษณะนี้ขึ้นมากล่าวหาซึ่งกันและกันได้ หรือยิ่งไปกว่านั้น เจ้าหน้าที่รัฐผู้มีอำนาจตามกฎหมายอาจทำบัตรสนเท่ห์ขึ้นมาเพื่อรองรับการใช้อำนาจเสียเองก็ได้ ซึ่งเป็นการบิดเบือนการใช้อำนาจตามกฎหมายและเป็นอันตรายต่อสิทธิเสรีภาพอย่างยิ่ง และที่สำคัญต้องตระหนักอยู่เสมอด้วยว่า “เหตุสงสัยนี้มันต้องผูกพันกับความผิดมูลฐานด้วย เพียงแค่ฐานะไม่ใช่อะไรเดียวแล้วไปลงทุนอื่น ถ้ามันไม่เกี่ยวกับความผิดมูลฐาน ปง.ก็ไม่มีอำนาจเข้าไปดำเนินการ” (วีระพงษ์ บุญโญภาส, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2548)

ประการที่สอง เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับบัตรสนเท่ห์แล้ว ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผลจึงได้นำบัตรสนเท่ห์นั้นไปตรวจสอบกับฐานข้อมูล AERS (AMLO Electronic Reporting System) (ผู้จัดการรายวัน, 19 มี.ค. 45, 14) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่เก็บรวบรวมรายงานการทำธุรกรรมซึ่งสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการเคลื่อนย้ายเงินทุน ซึ่งเป็นหน่วยงานหรือผู้ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายต้องรายงานมายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามความในมาตรา 13 มาตรา 15 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ปรากฏว่าไม่พบรายงานการทำธุรกรรมของบุคคลและนิติบุคคลตามบัตรสนเท่ห์นั้น (ศาลปกครองกลาง, สำเนาคำพิพากษาคดี) แสดงว่าสถาบันการเงินไม่เคยรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าสองล้านบาท หรือธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าห้าล้านบาท หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของบุคคลและนิติบุคคลต่างๆ เหล่านั้นมายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเลย

การที่ไม่พบข้อมูลของบุคคลและนิติบุคคลตามบัตรสนเท่ห์ในฐานข้อมูล AERS น่าจะลดความน่าเชื่อถือของข้อกล่าวหาตามบัตรสนเท่ห์ลงไปได้มากตามสมควร ทำให้ไม่อาจถือเอาข้อมูลตามบัตรสนเท่ห์นั้นว่าเป็นเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับ Nation Group ได้ และเป็นไปไม่ได้ที่สถาบันการเงินจะไม่รายงานธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดมายังฐานข้อมูล AERS นี้เพราะสถาบันการเงินมีหน้าที่ตามมาตรา 13 ที่จะต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญ

ที่สถาบันการเงินจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ซึ่งหากสถาบันการเงินฝ่าฝืน ก็จะมีโทษตาม มาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย

อนึ่ง หากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความต้องการจะตรวจสอบ หรือหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของ Nation Group ก็ชอบที่จะสอบถามข้อมูลอันเป็น ข้อมูลสาธารณะที่เปิดเผยทั่วไปได้จากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือกรมทะเบียนการค้า และข้อมูลจากแหล่งเหล่านี้สามารถรายงานถึงการดำเนินธุรกิจได้ อย่างละเอียดกว่าด้วย

ประการที่สาม หลังจากที่ไปพบรายงานธุรกรรมในฐานข้อมูล AERS แล้ว ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผลได้ดำเนินการวิเคราะห์สถานะการเงินและผล ประกอบการของบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ในช่วงปี พ.ศ. 2542-2543 และของ บริษัทไทย เจอนัล กรุ๊ป จำกัด ปี พ.ศ. 2541-2543 ต่อไป และกล่าวว่าผลประกอบการของนิติบุคคล ทั้งสองรายดังกล่าวข้างต้นขาดทุน และกิจการของบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) มีการดำเนินการเพิ่มทุนจดทะเบียน และมีการให้กู้ยืมเงินแก่บริษัทในเครืออันน่าสงสัยว่าอาจเข้าข่าย ความผิดมูลฐานในเรื่องข้อโกงประชาชน นอกจากนั้น โดยที่งบการเงินแสดงว่าขาดทุนแต่มีการ ลงทุนขยายกิจการหนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ทำให้น่าสงสัยว่านำเงินทุนจากที่ใดมาลงทุนดังกล่าว ส่วนในกรณีของบริษัทไทยเจอนัล กรุ๊ป จำกัด นั้นงบการเงินแสดงการขาดทุนติดต่อกันหลายปี และมีการเพิ่มทุนจดทะเบียน แต่ก็ไม่ส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นบวกได้ การเพิ่มทุนจึงเป็นการ ดำเนินการในลักษณะที่ถือได้ว่าเป็นการประกอบธุรกิจที่ไม่มีเหตุผลความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ และนำไปสู่การสรุปว่าอาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานและใช้อำนาจตามกฎหมายว่า ด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อเรียกเอาข้อมูลตามบัญชีและธุรกรรมของบุคคลและ นิติบุคคลเหล่านั้นเลย การกระทำดังกล่าวเป็นการหยาบคายเอาความสงสัยของผู้อำนวยการศูนย์ สารสนเทศและติดตามประเมินผลเองมาเป็นเงื่อนไขในการใช้อำนาจตามกฎหมาย ซึ่งไม่ถูกต้อง ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีเหตุอันควรสงสัยเสียก่อนจึงจะใช้อำนาจตามกฎหมายได้ ซึ่งเหตุผล ทางธุรกิจที่ Nation Group ได้มีการขยายการลงทุนและให้กู้ยืมเงินแก่บริษัทในเครือก็คือ ต้องการ ขยายขนาดธุรกิจเป็นเจ้าของข้ามสื่อ โดยมีสื่ออยู่เป็นจำนวนมากเพิ่มขึ้นหลายประเภท เช่นด้าน วิทยุกระจายเสียง สายงานโทรทัศน์ และธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหากมองในแง่ธุรกิจแล้ว แม้ภาวะ เศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2539 จะเริ่มตกต่ำ แต่บริษัทในเครือเนชั่นฯ กลับมีอัตรา การเติบโตถึง 60 % นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญอีกครั้งของบริษัทธุรกิจเอกชนจากธุรกิจ สิ่งพิมพ์เข้าสู่ธุรกิจสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ดังนั้น การที่ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผลได้กล่าวอ้างว่าผลประกอบการของนิติบุคคลทั้งสองรายดังกล่าวข้างต้นขาดทุนนั้นก็ไม่เป็นความจริง เพราะจากตารางข้างล่างนี้ จะเห็นได้ว่าบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) นั้นมีผลกำไรมาโดยตลอดทั้ง 5 ปี ในช่วง พ.ศ. 2541-2545

โครงสร้างรายได้จากการประกอบธุรกิจของบริษัท ในปี พ.ศ. 2541-2545

: ล้านบาท

รายได้จากการขายและบริการรวม	ถือหุ้นร้อยละ	2541	2542	2543
บมจ.เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป	100.00			
รายได้จาก				
: การขายโฆษณา		514.34	686.35	1012.22
: การขายหนังสือ		342.80	363.32	355.05
: จากการพิมพ์และการขายสิ่งพิมพ์อื่นๆ		7.13	3.57	3.81
รวม		864.27	1053.24	1371.08

รายได้จากการขายและบริการรวม	ถือหุ้นร้อยละ	2543	2544	2545
บมจ.เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป	100.00			
รายได้จาก				
: การขายโฆษณา		1012.21	1060.54	1614.03
: การขายหนังสือพิมพ์, นิตยสาร		355.03	469.57	717.21
: การพิมพ์		3.81	61.91	49.33
: การเป็นตัวแทนจำหน่ายสิ่งพิมพ์ต่างประเทศ			37.77	53.69
รวม		1371.05	1629.79	2434.26

หมายเหตุ : รายได้จากการพิมพ์และการเป็นตัวแทนจำหน่ายสิ่งพิมพ์ต่างประเทศ เดิมดำเนินการ โดยบริษัท เนชั่น อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด และบริษัทได้เปลี่ยนการดำเนินการมาเป็นภายใต้บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ตั้งแต่ไตรมาส 2 ปี 2544

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการจำกัดสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ การตีความบทบัญญัติในกฎหมายและการใช้อำนาจตามกฎหมายดังกล่าวจึงต้องเข้าใจเจตนารมณ์ และ

เครื่องครัดกับหลักการในกฎหมายดังกล่าวอย่างยิ่ง ดังนั้น “เหตุอันควรสงสัย” ที่สามารถใช้เป็น
 ดุลพินิจในการดำเนินการใช้อำนาจตามกฎหมายนั้นต้องหมายถึงข้อเท็จจริงภายนอกอันส่อหรือบ่ง
 ชี้ให้เห็นว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มิใช่ผู้บังคับ
 ใช้กฎหมายสงสัยไปเอง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ากฎหมายฟอกเงินจะไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าต้องมีเหตุ
 ข้อเท็จจริงภายนอกอันส่อหรือบ่งชี้ให้เห็นว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำ
 ความผิดฐานฟอกเงิน จึงจะสามารถดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินได้นั้น กฎหมายอาจ
 เปิดกว้างให้อำนาจกับผู้บังคับใช้กฎหมายในการใช้ดุลพินิจเองว่าธุรกรรมใดเป็นเหตุอันควรสงสัย
 ซึ่งกฎหมายฟอกเงินของไทยนั้น แม้ “เราร่างตามเค้า ตาม UN Model Law ปี 1995 เพราะฉะนั้น
 ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เช่นธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ที่ทำหลายครั้ง
 ประสงค์จะหลีกเลี่ยงในเรื่องของการรายงานคือ Suspicious Transaction ในส่วนนี้ เค้าก็ใช้
 มาตรฐานอันนี้” (วีระพงษ์ บุญโญภาส, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2548) แต่ในกรณีนี้ผู้อำนวยการศูนย์
 สารสนเทศและติดตามประเมินผล ได้เอาความสงสัยของตนเองจากการดูเฉพาะบัตรสนเท่ห์แล้วใช้
 เป็นฐานในการดำเนินการใช้อำนาจตามกฎหมายเลขนั้น “คือถ้าสมมติว่าเอาแค่นั้นเป็นฐานอำนาจ
 ในการตรวจสอบก็ไม่ถูกต้อง มันต้องมีหลักฐานพอเชื่อถือได้ แต่หลักฐานตรงนี้มันไม่เข้มข้น
 เหมือนหลักฐานทางอาญา” นั่นคือ แม้กฎหมายจะให้ผู้มีอำนาจบังคับใช้ตามกฎหมายฟอกเงินใช้
 ดุลพินิจเองว่า ลักษณะใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย แต่ก็ไม่สามารถยึดเอาข้อความในบัตร
 สนเท่ห์นั้นเป็นเหตุอันควรสงสัย เพราะไม่มีหลักฐานความน่าเชื่อถือเพียงพอ “แต่บัตรสนเท่ห์มัน
 อาจใช้ในแง่ของการตรวจสอบ เช่น มีคนบอกไว้ว่าบ้านนั้นมีขโมยอยู่ เราก็ไม่แน่ใจว่ามีเปล่า แต่เรา
 ก็ส่งคน ไปเฝ้าดู อันนี้ก็เหมือนกัน เอาหลักฐานแค่นี้ไปดำเนินการยึด อาจยึดค่าไม่ได้ ต้องตรวจสอบ
 จะเข้าไปก้าวล่วงไปถึงขั้นนั้นไม่ได้” (วีระพงษ์ บุญโญภาส, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2548)

ประเด็นที่สอง การใช้อำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือลับสั่งให้สถาบันการเงิน
 ตรวจสอบและส่งข้อมูลการทำธุรกรรมของ Nation Group มาให้สำนักงานป้องกันและปราบปราม
 การฟอกเงินนั้นเป็นการใช้อำนาจตรวจสอบเบื้องต้นตามแนวทางที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ของ
 กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ
 ฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังคำกล่าวอ้างของผู้ใช้อำนาจออกคำสั่งนี้หรือไม่

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า เมื่อพิจารณาจากกฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543)
 ดังกล่าวข้างต้น เป็นกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 48 วรรคสามแห่ง

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อันเป็นมาตรการในเรื่องการ
ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

โดยมาตรา 48 วรรคหนึ่ง วรรคสองและวรรคสามแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า

“ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อ
ได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ
กระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว มี
กำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อน
แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไป
ตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

และข้อ 1 ของกฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) บัญญัติว่า

“เมื่อสำนักงานได้รับรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้ว
ให้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น ถ้าปรากฏว่า การทำธุรกรรมใดมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการ โอน
จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้
สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณาสั่งการตามมาตรา 48 โดยเร็ว ทั้งนี้
ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้พบเหตุเช่นนั้น

ในการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม ถ้าเห็นว่าเรื่องที่เสนอมายังไม่เพียงพอที่จะพิจารณาสั่งการตามมาตรา 48 คณะกรรมการธุรกรรมอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่
ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติม แล้วรายงานให้ทราบก็
ได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็น
หนังสือจากเลขานุการ จะใช้อำนาจตรวจสอบเพิ่มเติมตามข้อ 1 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 8 ดังกล่าว
ข้างต้นเพื่ออาจเป็นเงื่อนไขให้อำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้นั้น จะต้องมีการกระทำความผิดมูลฐานหรือการกระทำความผิดฐาน
ฟอกเงินเกิดขึ้นโดยปรากฏจากการตรวจสอบเบื้องต้นเสียก่อนว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการ

โอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และเมื่อรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบแล้ว คณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่าเรื่องที่สำนักงาน เสนอมายังไม่เพียงพอที่จะพิจารณาสั่งการได้ตามมาตรา 48 คณะกรรมการธุรกรรมจึงจะมอบหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการให้ดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติม

ในกรณีนี้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าบัตรสนเท่ห์ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินได้รับมานั้น ยังไม่ถือว่ามีความผิดฐานปรากฏแน่ชัดว่าเครือ Nation Group มีการกระทำความ ผิดมูลฐานหรือกระทำความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้น เพราะไม่มีข้อเท็จจริงหรือเหตุอันควรเชื่อ ได้ว่าบุคคลและนิติบุคคลดังที่ถูกล่ามหาอาจมีการ โอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือมีพฤติการณ์ที่อาจเกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน และที่สำคัญคือ เจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจสั่งการให้ตรวจสอบธุร กรรมของเครือ Nation Group นี้ไม่ได้รายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมจำนวน 5 คนทราบก่อนเข้าไป ดำเนินการตรวจสอบบัญชีธุรกรรม เมื่อยังไม่ได้รายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ ก็เท่ากับ ว่าคณะกรรมการธุรกรรมยังไม่มี การมอบหมายให้ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตาม ประเมินผล (ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการ) ให้ดำเนินการ ตรวจสอบเพิ่มเติมด้วย ถึงแม้ว่าผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผลจะได้รับ มอบหมายจากเลขานุการซึ่งเป็นประธานกรรมการของคณะกรรมการธุรกรรม โดยตำแหน่งตาม มาตรา 32 ให้ดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมได้ แต่การมอบหมายของเลขานุการก็ยังไม่เพียงพอที่จะ เป็นเงื่อนไขแห่งการใช้อำนาจตามข้อ 1 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ได้ เพราะถ้า ประสงค์จะตรวจสอบเพิ่มเติมว่าธุรกรรมนั้นมีการกระทำความผิดเข้าข่ายความผิดมูลฐานฟอกเงิน หรือไม่นั้น ข้อ 1 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ก็ได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้ที่ มอบหมายให้ทำการตรวจสอบเพิ่มเติมคือ คณะกรรมการธุรกรรม นั้นหมายความว่าต้องผ่านการ รับทราบและมีการสั่งการให้ดำเนินการตรวจสอบได้จากคณะกรรมการธุรกรรมจำนวน 5 คน ตาม มาตรา 32 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ใช่แค่ การสั่งการจากประธานคณะกรรมการธุรกรรมเพียงคนเดียว

ประเด็นที่สาม การที่ผู้ใช้อำนาจออกคำสั่งให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลธุรกรรมทาง การเงินของ Nation Group มาให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อขอตรวจสอบ การทำธุรกรรมโดยอ้างอิงอำนาจตามกฎหมายมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น บทบัญญัติมาตรา 40 ดังกล่าวให้อำนาจในการออกคำสั่ง เรียกให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลการทำธุรกรรมต่างๆมาให้หรือไม่

ผู้ใช้อำนาจในการออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกให้สถาบันการเงินทั้ง 17 แห่ง ส่งข้อมูล การทำธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group มาให้กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอก เงินนั้นได้อ้างอิงการใช้อำนาจตามกฎหมายมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยชี้แจงว่า “การที่อ้างมาตรา 40 เพราะต้องการเอาน้ำเย็นเข้าลูบ เป็นการ ขอความร่วมมือเท่านั้น ไม่อยากอ้างอำนาจตามกฎหมายที่มีโทษกำกับ ถ้าไม่ทำตามจึงจะใช้มาตรา 38 คือใช้น้ำร้อนแทน” (กรุงเทพธุรกิจ, 19 มี.ค. 45, 3) ซึ่งในมาตรา 40 ดังกล่าวได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 40 ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนัก นายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการธุรกรรมและ ปฏิบัติงานธุรการอื่น
- (2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 และแจ้งตอบการรับรายงาน
- (3) เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม
- (4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้
- (5) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษาและฝึกอบรมใน ด้านต่างๆที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือ หรือ สนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ไม่มีข้อความใดให้อำนาจแก่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือเลขาธิการ หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินในอันที่จะเรียกให้สถาบันการเงินทำการตรวจสอบและส่งข้อมูล เอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับบัญชีหรือธุรกรรมของลูกค้าสถาบันการเงิน ให้แก่สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน หรือแก่เลขาธิการ หรือแก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด เพียงแต่มาตรา 40 ดังกล่าวข้างต้น เป็นกฎหมายที่กำหนดให้ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการ ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรมเท่านั้น

ถ้าพิจารณามาตรา 40 ข้อ (3) และข้อ (4) นั้นเป็นเพียงบทบัญญัติทางกฎหมายที่ให้ อำนาจหน้าที่แก่สำนักงานเพียงกว้างๆทั่วไป ไม่ใช่ให้อำนาจหน้าที่แก่บุคคล เพราะ “อำนาจเลขานี้

คืออำนาจตามมาตรา 38 ส่วนของสำนักงานนั้นคือ 40 เพราะ 40 นี้คือเป็นอำนาจโดยทั่วไปในการบริหารงานของ ปปง. แต่อำนาจในการที่จะดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินจะเป็นอำนาจตามมาตรา 38” “คือจริงๆถ้าตัวเลขฯใช้ มัน 38 แต่ถ้าจะใช้ในนามของสำนักงาน ปปง. เป็นการใช้ตามมาตรา 40 ถ้าอ้างสำนักงานเนี่ย 40 แต่ถ้าเป็นเรื่องของตัวเลขฯเป็นประธานในชุดของกรรมการธุรกรรมต้อง 38” (วีระพงษ์ บุญโญภาส, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2548) ซึ่งหมายความว่าผู้ใช้อำนาจตามมาตรา 40 นี้ใช้อำนาจในนามของสำนักงาน ปปง. แทน และสาเหตุที่ไม่ได้ใช้อำนาจตามมาตรา 38 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ตัวบุคคลก็เท่ากับชี้ให้เห็นว่า เลขธิการเองไม่ได้ใช้อำนาจนี้ในฐานะประธานคณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมาย เนื่องจากไม่มีการรายงานเรื่องนี้ต่อคณะกรรมการธุรกรรมนั่นเอง ซึ่งศาลปกครองก็ได้มีคำพิพากษาเช่นกันว่า คำสั่งการใช้อำนาจตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในอันที่จะเรียกให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลและธุรกรรมทางการเงินมาให้ นั้นเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ศาลปกครองกลาง, สำเนาคำพิพากษาคดี) อย่างไรก็ตาม การที่เจ้าหน้าที่อ้างอิงการใช้อำนาจตามมาตรา 40 นี้ มีความเป็นไปได้คือ คนก็ยังไม่แน่ใจว่าข้อความในบัตรสนเท่ห์นั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดว่าบุคคลและนิติบุคคลในเครือ Nation Group กระทำผิดฐานฟอกเงินจริง หรืออาจมีปัจจัยทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงเลยไม่ได้แจ้งให้คณะกรรมการธุรกรรมจำนวน 5 คนทราบก่อนดำเนินการตรวจสอบ จึงต้องเลี่ยงมาใช้มาตรา 40 ซึ่งเป็นบทบัญญัติของสำนักงาน โดยทั่วไปดำเนินการแทน ดังนั้นการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group จึงเป็นการใช้ช่องว่างทางกฎหมายที่ต้องดำเนินการตรวจสอบในทางลับ ทำให้ฝ่ายการเมืองสามารถเข้ามาแทรกแซงได้ผ่านกลไกที่มีอยู่

โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีการบัญญัติให้อำนาจในอันที่จะมีการเรียกให้สถาบันการเงินรายงานข้อมูลทางบัญชีและธุรกรรมของลูกค้ำของสถาบันการเงินแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้เพียงมาตราเดียวเท่านั้นคือ ในหมวด 4 ว่าด้วยคณะกรรมการธุรกรรม มาตรา 38 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) ซึ่งบัญญัติว่า

“เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขธิการ มีอำนาจต่อไปนี้

- (1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

- (2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดๆมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา”

ประการต่อมา เมื่อศาลปกครองได้เรียกเจ้าพนักงานคือผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ และติดตามประเมินผลผู้ใช้อำนาจออกคำสั่งนี้มาไต่สวนเมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2545 เพื่อพิจารณาว่าสมควรที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองไว้เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาหรือไม่ ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล ให้ถ้อยคำยืนยันว่าในการออกคำสั่งอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ ได้อ้างอิงอำนาจตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และยังสามารถชี้แจงให้ศาลทราบว่าได้มีการเรียกประชุมผู้แทนของสถาบันการเงินทั้ง 17 แห่งที่ได้มีหนังสือแจ้งคำสั่งอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีไป และผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผลได้กำชับสถาบันการเงินเหล่านั้นว่าคำสั่งตามหนังสือดังกล่าวนั้นยังมีผลบังคับอยู่และให้ดำเนินการตามคำสั่ง แสดงว่าผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล มีเจตนาที่จะให้คำสั่งตามหนังสือดังกล่าวมีผลบังคับในฐานที่อ้างอิงอำนาจตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มิใช่เป็นเรื่องที่อ้างอิงตัวเลขมาตราของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นแหล่งที่มาแห่งอำนาจคลาดเคลื่อน ไป (ศาลปกครองกลาง, สำเนาคำพิพากษาคดี)

ประการสุดท้าย ผู้ใช้อำนาจสั่งการเป็นหนังสือดังกล่าวนี้ก็มีได้รายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาเห็นชอบในคำสั่งตามหนังสือดังกล่าวอีกด้วย เนื่องจากอ้างว่าเป็นการดำเนินการตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งยังไม่ถึงขั้นตอนที่จะต้องรายงานคณะกรรมการธุรกรรมแต่อย่างใด (ศาลปกครองกลาง, สำเนาพิพากษาคดี) ซึ่งไม่ถูกต้องเพราะกฎหมายฟอกเงินบัญญัติให้ต้องนำเรื่องผ่านการตรวจสอบกลับกรอง ถ่วงดุลจากคณะกรรมการธุรกรรมอีกครั้งหนึ่งก่อนการดำเนินการทางธุรกรรมใดๆทุก ครั้ง ดังที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการธุรกรรมไว้ในมาตรา 34 (1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้

มาตรา 34 ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
- (2) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36
- (3) ดำเนินการตามมาตรา 48
- (4) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการ

(5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ดังนั้นในประเด็นนี้ จึงสรุปได้ว่าการใช้อำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือดังกล่าว อ้างอิงอำนาจตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 สั่งการเป็นหนังสือให้สถาบันการเงินทั้ง 17 แห่งส่งข้อมูลการทำธุรกรรมของ Nation Group มาให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อตรวจสอบนั้น จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ความโปร่งใสและปัจจัยทางการเมืองที่เข้ามาแทรกแซง

2. การเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีความโปร่งใส และมีปัจจัยทางการเมืองแทรกแซงหรือไม่

การที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใช้อำนาจสั่งการเป็นหนังสือเรียกให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลการทำธุรกรรมของ Nation Group มาให้ นั้น นอกจากจะถูกต้อง คำถามว่ามีความชอบธรรมในการใช้อำนาจตามกฎหมายฟอกเงินหรือไม่แล้วนั้น ยังถูกวิพากษ์วิจารณ์อีกด้วยว่า การตรวจสอบข้อมูลธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความโปร่งใส และมีปัจจัยทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงหรือไม่ เพราะที่ผ่านมามีการตั้งข้อสังเกตจากพฤติกรรมอยู่เสมอว่า ทำไมสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะตรวจสอบเฉพาะผู้ที่เป็นศัตรูกับรัฐบาลและวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลเท่านั้น ทางฝ่ายสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีการตรวจสอบบุคคลของรัฐเองด้วยหรือไม่ และมีการถ่วงดุลการใช้อำนาจหรือมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้หรือไม่ เนื่องจากกฎหมายฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้ เป็นกฎหมายพิเศษซึ่งมีบทบัญญัติบางส่วนที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลอยู่ด้วย ดังนั้นคนที่มิอำนาจบังคับใช้กฎหมายนี้ย่อมต้องใช้กฎหมายตามบทบัญญัติด้วยความเคร่งครัดและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องมาพิจารณากันในอีกประเด็นหลักหนึ่งของงานวิจัยนี้

รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส อาจารย์คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญเรื่องกฎหมายฟอกเงิน ได้กล่าวในประเด็นนี้ว่า “ตอนที่ผมยกร่างกฎหมายฟอกเงิน ผมให้เป็นหน่วยงานอิสระ เพราะจะได้ปลอดจากการเมืองจริงๆ เราต้องการอย่างนั้น อย่างในต่างประเทศ เขาให้หน่วยงานในเรื่องการฟอกเงินเป็นหน่วยงานที่เก็บข้อมูลอย่างเดียว ไม่ให้เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจจับ แต่ในบ้านเรา ถ้าหน่วยงานไหนไม่มีอำนาจแล้วไปขอความร่วมมือ มันล้มเหลว มันก็เลอะกลายเป็นว่า ปบง. มีอำนาจอยู่ด้วย พอมีอำนาจอยู่ในตัว ผลก็คือว่า การเมืองเองก็

กลัว เพราะฉะนั้นเค้าก็พยายามเข้ามาครอบงำ ปปง. แต่ความเป็นจริงแล้ว ปปง. ควรเป็นหน่วยงานอิสระคล้ายๆ ปปช. ด้วยซ้ำไป คือให้วุฒิสมาชิกมาแต่งตั้งเลย เพื่อไม่ให้การเมืองเข้ามาครอบงำ เพราะมันเป็นคาบสองคม ถ้าเป็นการใช้อำนาจไม่ชอบธรรม มันเป็นอันตรายต่อประชาชน” (วีระพงษ์ บุญโญภาส, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2548)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบว่า สาเหตุที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ได้เป็นหน่วยงานอิสระนั้นเป็นเพราะการเกิดความล้มเหลวในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากขาดความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทำให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเองต้องมีอำนาจในการจับ และสืบสวนด้วย ซึ่งฝ่ายการเมืองเองก็กลัวว่า ปปง. จะเข้ามาตรวจสอบตัวเองหรือขัดผลประโยชน์ เลยพยายามที่จะเข้ามาครอบงำ ปปง. อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า เมื่อพิจารณาจากตัวบทกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น กฎหมายได้มีการบัญญัติในสิ่งเหล่านี้ไว้เพื่อให้เกิดความยุติธรรม โปร่งใส และมีการถ่วงดุลจากการใช้อำนาจการตรวจสอบดังนี้

ประการที่หนึ่ง การที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นราชการที่ขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม แม้จะไม่ใช่องค์กรอิสระเหมือนกับองค์กรอิสระอื่นๆ แต่ก็ได้มีการถ่วงดุลการใช้อำนาจเอาไว้หลายขั้นตอนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดการใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรม และไม่ให้ฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงการทำงานได้ เนื่องจากกฎหมายนี้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการธุรกรรมและเลขาธิการ (กรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน) ที่จะยับยั้งการทำธุรกรรมไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่เกิน 3 วันทำการ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือให้อำนาจแก่คณะกรรมการธุรกรรมที่จะยับยั้งการทำธุรกรรมไว้ชั่วคราวก่อนภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 10 วันทำการ ในกรณีที่มีหลักฐานเชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือให้อำนาจแก่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ (กรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน) ที่จะยึดอายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวได้ไม่เกิน 90 วัน ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการ โอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

จะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจยับยั้งก็ดี หรือการยึด อายัดก็ดีจะกระทำได้ต่อเมื่อมีเหตุหรือมีหลักฐานปรากฏเท่านั้น และการใช้อำนาจนี้เป็นการใช้โดยรูปแบบของคณะกรรมการ หรือกรณีที่เลขาธิการใช้อำนาจเพียงผู้เดียวก็ต้องรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมตรวจสอบด้วย นอกจากนั้นคณะกรรมการธุรกรรม 5 คนก็ต้องรายงานให้คณะกรรมการ ปปง. 25 คน ตรวจสอบอีกชั้นหนึ่งเพื่อติดตามและประเมินผลต่อไป จึงไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจโดยลำพัง ดังนั้นปัญหาที่

เกรงว่าจะไม่เกิดความโปร่งใส หรือกลั่นแกล้งกันได้นั้นคงทำไม่ได้ ทั้งนี้เพราะกฎหมายค้ำนึ่งถึงความเสียหายของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของทรัพย์สินผู้สุจริตเป็นที่ตั้ง (อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, 2542: 99)

ประการที่สอง นอกจากการถ่วงดุลการใช้อำนาจจากการนำเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมเข้าคณะกรรมการ 2 ชุด คือ ชุดของคณะกรรมการธุรกรรม และชุดที่ถ่วงดุลคือคณะกรรมการ ปปง. ชุดใหญ่ที่ต้องเสนอมายังกรรมการชุดใหญ่แล้วนั้น “จริงๆการถ่วงดุลใน ปปง. มีหลายขั้นตอนระหว่างอัยการกับ ปปง. เองก็มีการถ่วงดุลกันว่า ถ้าอัยการไม่เห็นชอบกับ ปปง. อัยการก็จะไม่ยื่นศาลเรื่องทรัพย์สิน แล้วก็ทาง ปปง. มีสิทธิที่จะเอาเข้ามาสู่กรรมการ ปปง. ชุดใหญ่อีกที โดยผ่านประธานอนุวินิจฉัย ซึ่งตรงนี้นั้นก็จะมีการถ่วงดุล ถ้าเกิดประธานกรรมการ ปปง. เห็นชอบกับอัยการ เรื่องนั้นก็ตกไป แต่ถ้าเห็นด้วยกับข้อเสนอของอนุวินิจฉัย อัยการก็จะค้านไม่ได้ ก็ต้องยื่นอันนี้แหละคือการถ่วงดุล” (วีระพงษ์ บุญโญภาส, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2548)

ประการที่สาม มีการกำหนดบทลงโทษอย่างรุนแรงแก่ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากการใช้อำนาจตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ และในขณะเดียวกันก็มีสิทธิถูกตรวจสอบ และถูกฟ้องศาลได้ถ้าทำผิด ไม่ถูกต้อง ในมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ได้มีการบัญญัติไว้ว่า

“....กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

เมื่อดูจากมาตรา 10 ดังกล่าวแล้ว กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ได้กำหนดบทลงโทษไว้อย่างเด็ดขาดเลยว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่พนักงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเอง เป็นกรรมการจะต้องรับโทษเป็นสามเท่าของโทษในกฎหมายนั้นๆ หรืออย่างในกรณีนี้ที่เจ้าพนักงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีคำสั่งอันไม่ชอบธรรมตามกฎหมายโดยเรียกให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group มาให้ นั่น “ถ้าเค้าทำผิด ไม่ถูกต้องก็มีสิทธิตรวจสอบ ถูกฟ้องศาลปกครอง อันนี้ก็เป็นมาตรการแก้ได้อย่างดี ศาลปกครองก็รับคดีไว้เยอะ เกิดสมมติว่าเป็นการดำเนินการโดยไม่ชอบมาพากล” (วีระพงษ์ บุญโญภาส, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2548)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีการถ่วงดุลการใช้อำนาจไว้หลายขั้นตอนและมีบทลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายฟอกเงิน

ฉบับนี้อาจเด็ดขาดแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีจุดบกพร่องที่เป็นช่องโหว่ที่สำคัญที่ทำให้อำนาจทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงได้อยู่คือ หนึ่ง การที่กฎหมายฟอกเงินบัญญัติให้การตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินขององค์กร หรือบุคคลที่ต้องทำในทางลับนั้น ฝ่ายการเมืองอาจใช้ช่องโหว่ตรงนี้เข้ามาแทรกแซงได้โดยอาศัยช่องโหว่ที่ว่าต้องกระทำในทางลับนั้นใช้อำนาจสั่งการให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปตรวจสอบบัญชีธุรกรรมฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามกับรัฐบาลได้ และสอง คุณพินิจของผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจเลือกที่จะเข้าไปตรวจสอบใครหรือฝ่ายใดหรือไม่ ดังจะเห็นได้ “คือ ของนักการเมืองเองก็โดนตรวจ แต่ว่า ก็นั่นแหละ เป็นวัฒนธรรมของประเทศ นั่นคือ ของเรายังไม่เหมือนกับต่างประเทศ คือทำอย่างไม่วีหน้าใคร ของเรายังมีวีหน้าบ้าง” (วีระพงษ์ บุญญาภาส, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2548) หรือในกรณีที่ผ่านมาที่มีการส่งหนังสือเข้ามาร้องขอให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตรวจสอบข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน ทั้งที่เป็นบัตรสนเท่ห์และไม่ใช่บัตรสนเท่ห์ 3,250 ราย และได้สอบถามข้อมูลธุรกรรมไปเพียง 2,395 ราย จัดเป็นเรื่องได้ 245 เรื่อง และในจำนวน 2,395 ราย ได้รับข้อมูลแล้วจบ ไม่คิดใจเกือบ 2,000 ราย เหลือที่สอบสวนต่อเพียง 400 กว่ารายเท่านั้น (กรุงเทพธุรกิจ, 19 มิ.ย. 45, 3) จึงเกิดคำถามตามมาว่าการจะเลือกธุรกรรมใดมาสอบสวนต่อ นั้น มีความโปร่งใสหรือไม่ เพราะข้อความในบัตรสนเท่ห์เหล่านี้ไม่ได้ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน และกระบวนการตัดสินใจที่จะตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินใดนั้นก็ยังคงถูกจำกัดอยู่เพียงแค่นักกลุ่มเดียวเท่านั้น

ในกรณีของ Nation Group ที่ถูกสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้ามาตรวจสอบบัญชีธุรกรรมโดยไม่ชอบมาพากลว่าอาจมีการเมืองเข้ามาแทรกแซงหรือไม่นั้น จากกรณีค้นคว้าวิจัย มีหลักฐานที่จะนำมายืนยันได้โดยชี้ให้เห็นว่ามีการเมืองเข้ามาแทรกแซงอย่างแน่นอน โดยเมื่อพิจารณาจากกรณีต่อไปนี้ ย่อมให้ภาพสะท้อนบางอย่างได้ว่าฝ่ายการเมืองกำลังเข้ามาแทรกแซงเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของรัฐ นั่นก็คือความผิดปกติของการเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของบุคคลในกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO's) ดังรายละเอียดดังนี้

นอกจากการเข้าไปแทรกแซงเพื่อปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของสื่อโดยการใช้อำนาจผ่านสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของสื่อต่างๆที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลแล้วนั้น กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนยังถูกรัฐเข้าไปแทรกแซงเพื่อปิดกั้นไม่ให้กลุ่มองค์กรเหล่านี้มาประท้วงต่อต้านรัฐบาลจากการดำเนิน โครงการต่างๆได้เช่นเดียวกัน โดยหลักฐานนี้มีประเด็นที่เหมือนกันก็คือ มีบุคคลภายนอกส่งบัตรสนเท่ห์ถึงสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ว่า มีการสนับสนุนทางการเงินจากต่างชาติให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวคัดค้านการสร้างสนามบินหนองงูเห่า บุคคลในกลุ่มดังกล่าวบางคนเดิมเป็นข้าราชการมีฐานะยากจน แต่ปัจจุบันมีฐานะร่ำรวยมีเงินลงทุนตั้งบริษัทเป็นเงินถึง 30 ล้านบาท มี

พฤติการณ์ลักลอบโอนเงินเข้าประเทศ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ทำบันทึกลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2544 เสนอความเห็นที่ควรตรวจสอบข้อมูลธุรกรรมของบุคคลรวม 29 ราย และได้มีหนังสือลงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ขออนุมัติต่อเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเลขาธิการ ปปง. ได้สั่งการเห็นชอบให้ตรวจสอบข้อมูลธุรกรรมจากธนาคารไทยและต่างประเทศเพื่อประกอบการพิจารณา โดยมีหนังสือลงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ขอข้อมูลธุรกรรมจากสถาบันการเงินจำนวน 20 แห่ง (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานการสอบสวนเรื่องการสอบสวน พ.ต.อ.พีรพันธุ์ เปรมภูติ และ พ.ต.อ.สีหนาท ประยูรรัตน์ เป็นการกระทำ ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง) โดยข้อความในบัตรสนเท่ห์นี้ คือ (มติชน, 25 ก.พ. 48, 30)

“กระผมเป็นคนไทยคนหนึ่งทำงานให้กับชาติบ้านเมืองนี้เป็นเวลานาน ได้รับรู้และมีข้อมูลข่าวสารมากเกี่ยวกับพฤติการณ์ของคนไทยใจต่างชาติหลายคน กระผมเคยรายงานให้ผู้บังคับบัญชาได้รับรู้รับทราบมาเป็นเวลานาน แต่ไม่มีผู้ใดสนใจที่จะเข้าไปจัดการอย่างจริงจัง คงจะเป็นเพราะเกรงกลัวอิทธิพลของพวกนี้กระมังครับ

กระผมเห็นว่าหากจะปล่อยพวกนี้เอาไว้ก็รังแต่จะทำให้ชาติบ้านเมืองพินาศเสียหายมากขึ้นทุกวัน เพราะเวลาประเทศไทยจะทำอะไรเพื่อความก้าวหน้า พวกนี้ก็จะคอยรับเงินจากต่างชาติเข้ามาทำलयงานหรือโครงการต่างๆที่ได้ทำขึ้นเพื่อสิ่งที่ดีของพ่อแม่พี่น้องคนไทยมาโดยตลอด

กลุ่มบุคคลดังกล่าวนี้ มักจะคอยรับเงินจากพวกต่างชาติเข้ามาปลูกระดม ล้างสมองชาวบ้านให้ต่อต้านงานหรือโครงการต่างๆ ท่านพิจารณาดูครับว่า บุคคลเหล่านี้เอาเงินมาจากไหนในการพาชาวบ้านมาเดินขบวน เอาเงินที่ไหนมาเลี้ยงข้าว ชื้อน้ำให้ชาวบ้านดื่ม เอาข้าวหอมมาให้ชาวบ้านกิน เอาเงินที่ไหนมาเป็นค่าพาหนะนำชาวบ้านมากรุงเทพมหานคร ชาวบ้านที่ (ถูกหลอก) ให้มาเป็นแนวร่วมกับพวกนี้เป็นจำนวนมาก ไม่ใช่คนเดียวหรือสองคน

หากนับจำนวนเงินที่จะต้องดูแลสนับสนุนพวกชาวบ้านเหล่านี้แล้วต้องมีจำนวนมาก คงไม่มีแกนนำจรรยาคนไหนโง่พอที่จะ (ยอม) ลงทุนเสียสละเพื่อตนเองและชาติบ้านเมืองขนาดนั้น พวกขายชาติเหล่านี้ได้รับเงินมาจากต่างชาติ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเงินที่ได้มาจากการค้าของเถื่อน การค้ายาเสพติด เงินทุนจากการก่อการร้าย แม้กระทั่งเงินที่ได้มาจากการ โกงประชาชน การเอาเงินเข้ามาในประเทศก็เป็นการเอาเงินมาจากนอกระบบ เอาเงินเข้ามาโดยไม่ถูกกฎหมาย...

กระผมเชื่อว่าท่านคงนำข้อมูลเหล่านี้ไปขยายผลดำเนินการต่อ แล้วอย่าลืมตรวจสอบกับญาติพี่น้องครอบครัวของพวกนี้ด้วย แล้วท่านจะเห็นว่าท่านช่วยเหลือประเทศชาติได้มากมายเพียงใด (มีรายชื่อกลุ่มเอ็นจีโอ 25 คน)”

จากข้อความในบัตรสนเท่ห์ในกรณีของเอ็นจีโอดังกล่าวข้างต้น จะสังเกตเห็นความผิดปกติและสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าฝ่ายการเมืองได้เข้ามาแทรกแซง และปิดกั้นการ แสดงออกต่อผู้ที่เป็นศัตรูทางการเมืองและวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้ 5 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง จะเห็นได้ว่ากลุ่มบุคคลที่ผู้เขียนบัตรสนเท่ห์ต้องการให้สำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปตรวจสอบบัญชีธุรกรรมคือ กลุ่มคนที่รับเงินจากต่างชาติให้ มาทำลาย หรือต่อต้าน โครงการก่อสร้างสนามบินหนองงูเห่า (สนามบินสุวรรณภูมิ) แต่สำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดกลับมีวาระซ่อนเร้น โดยการออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้ง ไปยังสถาบันการเงินแห่งหนึ่งให้ ตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของบุคคลที่เป็นเอ็นจีโอสายสิ่งแวดล้อม และด้านปัญหาความยากจน แทน เช่น เชื้อนปากมูล สมัชชาคนจน ฯลฯ (ภาคผนวก ก) ซึ่ง NGO กลุ่มนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ การต่อต้าน โครงการก่อสร้างสนามบินหนองงูเห่าตามที่มิเขียนไว้ในบัตรสนเท่ห์เลย ซึ่งก็แสดงให้เห็น อย่างชัดเจนว่า ฝ่ายการเมืองมีเบื้องหลังในการเข้าไปแทรกแซงกลุ่มเอ็นจีโที่มาประท้วง รัฐบาลไม่ให้มีพื้นที่ในการแสดงออกถึงความคิดเห็นตามแนวทางประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ โดย การใช้อำนาจสั่งการผ่านทางองค์กรของรัฐคือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เข้าไป ตรวจสอบบัญชีธุรกรรม

ประการที่สอง บัตรสนเท่ห์ดังกล่าวมีรายชื่อแนบท้ายมาเพื่อให้สำนักงาน ปปง. ตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินด้วย โดยมีกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนหรือ NGO 20 คน และรายชื่อ ของชาวต่างชาติอีก 44 คน รวมทั้งหมด 64 คน มีการสะกดคำอย่างถูกต้องทั้งภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นที่สังเกตว่า เป็นไปไม่ได้ที่บุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องจะสามารถเขียนชื่อ และนามสกุล ได้ถูกต้องทุกคน ถ้ารายชื่อพวกนี้ไม่ได้มาจากทางราชการ ซึ่งกรณีนี้ นายชัยพันธุ์ ประภาสวัต หนึ่งในกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่อยู่ในรายชื่อดังกล่าวด้วย ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า คน เขียนบัตรสนเท่ห์นี้ต้องไปก๊อปปี้เอาจากหนังสือคำสั่งแต่งตั้งเราเป็นกรรมการหรือเขียนเวลาที่เร าเข้าไปประชุมกับทำเนียบ ถอดออกมาเลย (วุฒิสภา, รายงานการประชุมคณะกรรมการสิทธิการ มีส่วน ร่วมของประชาชน)

ประการที่สาม รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีการเข้าพบอธิบดีกรม องค์กรระหว่างประเทศ สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อหารือในเรื่องแนวทางการดำเนินการ ต่อการเรียกร้องขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย โดยมีสาระสำคัญคือ มีการขอความ ร่วมมือกระทรวงการต่างประเทศพิจารณาแจ้งให้สถานเอกอัครราชทูตที่เกี่ยวข้องแจ้งองค์กร เอกชนต่างประเทศในฐานะที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่กลุ่มเอ็นจีโที่มาประท้วง

รัฐบาลทราบ เพื่อหาทางตัดการสนับสนุนทางการเงินของกลุ่มเอ็นจีโอด้วย (ภาคผนวก ก) เหตุการณ์นี้เป็นสิ่งที่ชี้ชัดว่า ฝ่ายการเมืองได้ใช้อำนาจผ่านข้าราชการประจำ โดยมีเป้าหมายเพื่อหาทางตัดเงินสนับสนุนที่มีต่อกลุ่มเอ็นจีโอเหล่านั้นให้ได้

ประการที่สี่ ระยะเวลาที่รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ฝ่ายการเมือง ได้เข้าพบอธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ ฝ่ายข้าราชการประจำเพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการต่อองค์กรพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 นั้น มีความใกล้เคียงกับห้วงเวลาที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมของ Nation Group ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 อย่างไม่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งขณะนั้นกำลังเกิดบรรยากาศแห่งความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับสื่อและเอ็นจีโออย่างกว้างขวาง ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่า มีความเป็นไปได้ที่ฝ่ายการเมืองก็ได้อำนาจเข้ามาแทรกแซงสื่อมวลชนผ่านทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วยเช่นกัน

ประการที่ห้า ถึงแม้ว่ากลุ่มคนที่อยู่ในองค์กรพัฒนาเอกชนจะรับเงินจากต่างชาติมา ก็ไม่ได้หมายความว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะสามารถเข้าไปตรวจสอบบัญชีการเงินได้ เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่าการจะเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินบุคคลใด หรือองค์กรใดนั้น จะต้องมีการแจ้งให้เข้าข่ายหรืออาจเข้าข่ายการกระทำความผิดฐานฟอกเงินภายใน 7 มูลฐานเท่านั้น หากไม่เข้าข่ายถึงแม้ว่าจะกระทำความผิดก็ไม่สามารถนำกฎหมายฟอกเงินนี้ไปบังคับใช้ได้ ซึ่งถ้าเป็นไปตามที่อ้างว่าบุคคลในองค์กรพัฒนาเอกชนรับเงินจากต่างชาตินั้นก็ไม่ได้เข้าข่ายความผิดมูลฐานทั้ง 7 มูลฐานเลย และเป็นไปไม่ได้ที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะไม่ทราบในกฎหมายฟอกเงินข้อนี้ ซึ่งเท่ากับมองได้ว่า ฝ่ายการเมืองได้ใช้อำนาจเข้ามาแทรกแซงสั่งการให้ข้าราชการประจำต้องปฏิบัติตามความต้องการของตน

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อกรณีการไม่รับดำเนินการตรวจยึดทรัพย์สินนายสมชาย คุณปลื้ม หรือกำนันเป๊าะ ในการจัดซื้อที่ดินทิ้งขยะ ต.เขาไม้แก้ว อ.บางละมุง จ.ชลบุรี ซึ่งเคยเปิดเผยว่ามีหลักฐานชัดเจน ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาโดยตรงกันมาให้ลงโทษ เพราะมีความผิดจริงในข้อหาทุจริตในการซื้อที่ดินดังกล่าวมูลค่า 93 ล้านบาท (มติชน, 12 ธ.ค. 48, 15) นั้นทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีการเลือกปฏิบัติหรือมีการเมืองเข้ามาแทรกแซง เพราะกรณีดังกล่าวนี้มีคำพิพากษาศาลและหลักฐานชัดเจนแล้วว่ามีกรกระทำผิดฐานฟอกเงินจริง แต่สำนักงาน ป.ป.ง. กลับไม่รับดำเนินการยึดทรัพย์ตามกฎหมาย ดังนั้นการที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอก

เงินเข้ามาตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group นั้นก็วิเคราะห์ได้ว่ามีการเมืองเข้ามาแทรกแซงอย่างแน่นอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำจัดศัตรูทางการเมืองและปิดกั้นไม่ให้สื่อมวลชนวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้ อย่างไรก็ตาม จากการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม ได้มีหลักฐานสำคัญโดยตรงในกรณีการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group 2 ประการที่แสดงให้เห็นว่ามีความผิดปกติจากการตรวจสอบธุรกรรมโดยทั่วไป และอีกประการคือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังไม่เป็นอิสระในการทำงานจริงในทางปฏิบัติ เพราะยังต้องรอฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาก่อน ดังนี้

การที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใช้อำนาจเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงิน Nation Group นั้น นับว่าเป็นการตรวจสอบธุรกรรมที่ผิดไปจากปกติ เพราะถ้าเป็นดังที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกล่าวอ้างว่า Nation Group ได้กระทำความผิดกฎหมายฟอกเงินในเรื่องของการรับเงินมาทำลาขรัฐบาล และเรื่องภาษีศุลกากร โดยการหลีกเลี่ยงภาษีนำเข้ากระดาษ แต่สำนักงาน ป.ป.ง.กลับตรวจสอบเฉพาะบรรณาธิการ และคอลัมนิสต์ที่เขียนวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลเท่านั้น “ถ้าเป็นเรื่องของการฟอกเงินและความผิด 1 ใน 7 ฐานความผิด คนที่ถูกตรวจสอบบัญชีนอกจากตัวผม (นายสุทธิชัย หยุ่น) ควรจะเป็นกรรมการผู้จัดการ ปปง. ซึ่งเซ็นเช็คเงินเข้าออก เขาต้องเซ็น ไม่ใช่คุณเทพชัย หย่อง ซึ่งไม่มีสิทธิ์อะไรที่จะเกี่ยวข้องกับเงินทองของบริษัทเลย หรือคุณ โสภณ องค์กร ซึ่งก็ไม่มีสิทธิ์ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเงินทองเข้าออกของบริษัทเลย ข้อนี้ชัดเจน” (วุฒิสภา, รายงานการประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน) “ทำไมไม่ตรวจสอบคนที่เป็นประธานบริษัท คนที่เป็นฝ่ายการเงินบริษัท คนที่ดูแลการบริหารทางด้านธุรกิจ ถ้าคุณบอกว่า Nation มีพฤติกรรมตามในบัตรสนเท่ห์ เช่น หลบเลี่ยงภาษีศุลกากรอะไรทั้งหลาย ทำไมไม่ไปตรวจสอบคนที่เป็นประธานบริษัท คนที่ดูแลด้านการเงินทางด้านบัญชี แต่ว่าไม่มีเลย แต่ไปมีอยู่ 3 คน มีผม คุณสุทธิชัย และคุณ โสภณ ซึ่งเป็นบรรณาธิการ คอลัมนิสต์ที่ถูกทางฝ่ายการเมืองวิพากษ์วิจารณ์กลับมาตลอดว่าเป็นศัตรูกับทางรัฐบาล แล้วก็ไทยโพสต์ คุณเปลวสีเงินด้วย แต่ว่าทำไมฝ่ายการเงินคุณเปลวสีเงินไม่โดน” (นายเทพชัย หย่อง, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2548) ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ชัดว่า รัฐได้อำนาจความผิดในกฎหมายฟอกเงินขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเหตุผลที่จะต้องการเข้าไปตรวจสอบบุคคลที่เขียนวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอย่างชัดเจน ซึ่งเท่ากับว่าต้องมีอำนาจสั่งการจากฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงแน่นอน

อีกประเด็นที่บ่งชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าฝ่ายการเมืองสามารถเข้ามาแทรกแซงและสั่งการให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงิน เพื่อให้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของรัฐบาลได้ โดยพิจารณาจากในการประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2545 เพื่อสอบสวนหาข้อเท็จจริง

หลังจากเกิดเหตุการณ์ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใช้อำนาจอย่างไม่ชอบธรรมในการไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของสื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) โดยได้มีการเชิญตัวแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรณีนี้มาร่วมประชุม ทั้งฝ่ายสื่อมวลชน Nation ฝ่ายองค์กรพัฒนาเอกชน ฝ่ายสำนักงาน ปปง.และสมาชิกวุฒิสภา ปรากฏว่าในการประชุมครั้งนี้ ตัวแทนจากฝ่ายสำนักงาน ปปง.ไม่สามารถมาร่วมประชุมได้เนื่องจากมีหนังสือด่วนที่สุด 2 ฉบับ ลงวันที่เดียวกันคือ 18 มีนาคม ลงนามโดย พ.ต.อ. พีรพันธุ์ เปรมภูติ เลขาธิการ ปปง. ทั้ง 2 ฉบับแจ้งมาในที่ประชุมครั้งนี้ว่า ฉบับแรกที่ประสงค์จะให้เลขาธิการ ปปง.และผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผลเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการเพื่อชี้แจงข้อมูลตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น สำนักงาน ปปง.ได้แจ้งว่าต้องให้คณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลสำนักงาน ปปง.ทราบและมีคำสั่งให้เลขาธิการ ปปง.และผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผลเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการเพื่อชี้แจง หลังจากนั้นในวันเดียวกันก็มีหนังสืออีกฉบับหนึ่งว่าผู้บังคับบัญชาสั่งให้มา ความโดยสรุปว่า นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีติดภารกิจจึงได้มอบหมายให้เลขาธิการ ปปง. ร่วมการประชุมดังกล่าวแทน แต่ด้วยเลขาธิการ ปปง.ติดภารกิจต้องทำคำชี้แจงพร้อมหลักฐานประกอบคำชี้แจงเสนอต่อศาลปกครองกลางในวันที่ 19 และวันที่ 20 มีนาคม จึงไม่สามารถเข้าร่วมประชุมตามที่คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนเชิญมาได้ (วุฒิสภา, รายงานการประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน)

จากหนังสือ 2 ฉบับที่มาถึงที่ประชุมคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้เป็นหลักฐานสำคัญที่สะท้อนให้เห็นว่า นอกจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมแล้วข้อมติว่าไม่มีความเป็นอิสระ เพราะยังต้องถือปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลสำนักงาน ปปง.ก่อน และเมื่อพิจารณาจากหนังสือ 2 ฉบับที่สำนักงาน ปปง.ส่งมานั้น ข้อมติเป็นเครื่องชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการที่เลขาธิการ ปปง.และผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผลจะมาเข้าร่วมการประชุมตามคำเชิญของคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนได้หรือไม่นั้นต้องให้มีการขออนุญาตกับผู้บังคับบัญชาชั้นสูงกว่าตนก่อนจึงจะสามารถตัดสินใจมาร่วมประชุมได้ เพราะฉะนั้นในกรณีนี้ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group ก็สามารถตอบได้ว่าจะต้องมีการสั่งการจากผู้ที่มิอำนาจเหนือกว่านั้นอีกอย่างแน่นอนเช่นกัน

ส่วนประเด็นที่หลายฝ่ายตั้งคำถามไว้ว่า ใครคือผู้สั่งการหรืออยู่เบื้องหลังให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group นั้น แม้ว่าที่ผ่านมามากสมัย ทุกรัฐบาลจะไม่ค่อยถูกกับสื่อมวลชนเท่าใดนัก โดยเฉพาะรัฐบาล

พ.ต.ท. ทักษิณ ที่มีการกระเสาะวอกออกมาว่า รัฐบาลพยายามที่จะเข้ามาแทรกแซงสื่ออยู่เสมอ เพื่อไม่ให้มหาวิทยาลัยวิจารณ์การทำงานของรัฐบาล แต่การที่จะไปสืบหาว่าใครเป็นผู้สั่งการอยู่เบื้องหลังนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก เพราะไม่มีข้อมูลหลักฐานชัดเจน อย่างไรก็ตาม มีรายงานชิ้นหนึ่งได้ระบุว่า คำสั่งดังกล่าวออกโดยคนสนิท 5 คนของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (Reporters Sans Frontieres, เว็บบไซต์) ซึ่ง “ก็เป็นกระเสาะวอกที่เราที่ฟังหู ไว้หู เพราะเราไม่รู้ว่า หนึ่งใน คุณทักษิณรู้เรื่องหรือเปล่า สอง เป็นการกระทำของบางคนในรัฐบาลที่ต้องการเอาใจทักษิณหรือเปล่า.....” “.....อาจจะไม่ใช่คำสั่งโดยตรง หรือเป็นคำสั่ง เราก็ไม่รู้ นี่ก็คือสิ่งที่มันคลุมเครือใจว่าถ้าประชาชนถูกตรวจสอบแบบนี้แล้วไม่สามารถหาคำตอบได้ว่า ทำไมเราเป็นเป้าแล้วหากคนรับผิดชอบไม่ได้ มันก็เป็นคำถามที่สังคมควรจะถาม” (นายเทพชัย หย่อง, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2548) นั่นก็หมายความว่า การที่รัฐเข้ามาแทรกแซงแม้กระทั่งสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นปากเป็นเสียงของสังคมได้แล้ว ถ้าประชาชนเป็นฝ่ายถูกกระทำก็ยังคงตกอยู่ในสถานะที่น่าสะพรึงกลัวเช่นกัน ดังนั้นจึงเกิดเป็นคำถามที่สังคมกำลังถามหาความชอบธรรมและความเป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองจากการที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใช้อำนาจอย่างไม่ชอบธรรมในการเข้ามาตรวจสอบธุรกรรมทางการเงิน

จะเห็นได้ว่าการที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group อย่างไม่มีอำนาจโดยชอบธรรมตามกฎหมายและมีปัจจัยการเมืองเข้ามาแทรกแซงนี้สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของการเมืองไทยในยุคปัจจุบันได้ว่า ในสถานะที่พรรคการเมืองผู้ครองเสียงข้างมากในสภาภายใต้รัฐธรรมนูญที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและให้อำนาจอย่างมากมายแก่ประชาชนนั้น ในทางกลับกันรัฐธรรมนูญนี้ก็ส่งเสริมและเพิ่มอำนาจให้กับพรรคการเมืองอีกด้วยในการบริหารประเทศ ดังนั้นพรรคการเมืองที่จะเข้ามาเป็นฝ่ายบริหารนอกจากจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญด้วยแล้วนั้น ก็ยังมีเงินทุนมหาศาลอีกด้วยซึ่งมาจากการยุบรวมพรรคด้วยกันเป็นหนึ่งพรรคใหญ่ โดยเงินทุนก็มาจากนายทุนของพรรคเดิม ทุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ทุนสมาชิกพรรค สาขาและสำนักงานพรรค ซึ่งความแข็งแกร่งของพรรคเสียงข้างมากทำให้ไม่เป็นแค่เพียงพรรคใหญ่เท่านั้น แต่ยังเป็นพรรคการเมืองเดียวที่ครอบงำสังคมอีกด้วย (Dominance Political Party) กล่าวคือพรรคการเมืองใหญ่พรรคเดียวทำให้ลักษณะ โครงสร้างทางอำนาจเปลี่ยนแปลงไป คือจากเดิมที่นักธุรกิจให้การสนับสนุนการเมืองเพื่อให้มีนโยบายที่เอื้อต่อธุรกิจ หรือรูปแบบรัฐวิสาหกิจที่เป็นของข้าราชการที่คอยทานอำนาจการเมือง ก็กลายมาเป็นนายทุนเข้ามาเป็นนักการเมืองเอง และรัฐวิสาหกิจถูกเปลี่ยนมือจากระบบราชการเป็นเจ้าของมาเป็นนักธุรกิจเป็นเจ้าของแทนด้วยนโยบายแปรรูป (สามชาย ศรีสันต์, 2549: 7)

ผลจากการที่พรรคการเมืองมีจำนวน ส.ส.และเงินทุนมากนั้นก็ทำให้การใช้อำนาจรัฐเป็นไปอย่างไม่ชอบธรรมได้ และกลไกตรวจสอบต่างๆก็จะถูกกลุ่มอำนาจเข้ามาแทรกแซงโดยใช้วิธีคอร์รัปชันบูรณาการ (Integration Corruption) คือความซับซ้อนในการตั้งกรรมการสรรหาหรือแม้กระทั่งองค์กรตรวจสอบ (องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ) กับคนถูกตรวจสอบ (รัฐบาล) เป็นพวกเดียวกัน (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2547: 299) ตลอดจนการทำให้สื่อมวลชนและการเมืองภาคประชาชนอ่อนแอลงเพื่อไม่ให้ปัจจัยต่างๆเหล่านี้มาเป็นอุปสรรคต่อการใช้อำนาจและการทุจริตทางการเมือง (Political Corruption) ได้ โครงสร้างและกลไกในรัฐธรรมนูญที่สร้างความเข้มแข็งให้กับนายกรัฐมนตรีและนักการเมืองมากเกินไปจนขาดแบบไว้การตรวจสอบดังที่ปรากฏทุกวันนี้จึงเป็นโครงสร้างที่บ่อนทำลายพัฒนาการของประชาธิปไตยทีละน้อยและทำให้การปกครองโดยกฎหมายเป็นใหญ่ หรือนิติรัฐ (The Rules of Law) ที่ให้อำนาจแก่ประชาชนและจำกัดอำนาจรัฐตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของรัฐธรรมนูญต้องหมดความสำคัญลง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดคุณภาพทางการเมืองใหม่โดยให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้อำนาจรัฐที่มีประสิทธิภาพและชอบธรรม ควบคู่ไปกับการไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การที่รัฐได้บัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะได้ตัดวงจรการเงินของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ไม่นำเงินสกปรกดังกล่าวมากระทำความผิดและก่อความเดือดร้อนวุ่นวายต่อไปได้นั้นเพราะเกิดจากแนวคิดที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์อยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยลำพังไม่ได้ จึงมาอยู่รวมกันเป็นสังคมภายใต้สภาวะธรรมชาติ แต่เนื่องจากสภาวะธรรมชาติดังกล่าวปราศจากกลไกในการจัดระเบียบที่ชัดเจน ด้วยข้อบกพร่องดังกล่าว มนุษย์จึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไข โดยการตกลงร่วมกันที่จะตั้งกฎและระเบียบของสังคมขึ้นเพื่อป้องกันความไม่แน่นอนจากกฎธรรมชาติ เรียกว่า สัญญาประชาคม (Social Contract) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายคือ การจัดตั้งองค์กรและสถาบันที่มีความเที่ยงธรรมในการบัญญัติและบังคับใช้กฎหมาย ด้วยความเชื่อในกฎแห่งธรรมชาติ (Natural law) ของล๊อค (John Locke) จึงกำหนดให้รัฐบาลมีหน้าที่ในการแสวงหากฎหมายที่ดีสำหรับประชาชน ไม่ใช่ทำหน้าที่กำหนดกฎหมายตามเจตนารมณ์ของผู้ปกครอง (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2546: 171) อย่างไรก็ตาม สำหรับกฎหมายฟอกเงินที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้เป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษคือเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการที่ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอยู่บ้าง ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากทฤษฎีสัญญาประชาคมแล้ว ก็ต้องมีความคิดที่ว่ารัฐหรือฝ่ายบริหารต้องเป็นผู้รับใช้ประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอันสูงสุด และสถานิติบัญญัติในฐานะของผู้บริหารจึงอยู่ได้

อำนาจสูงสุดของประชาชน ซึ่งมีอำนาจที่จะถอดถอนผู้บริหารได้ตลอดเวลาหากปรากฏว่า ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายฟอกเงินนี้กระทำการตรงข้ามกับผลประโยชน์และความต้องการของประชาชน ดังนั้น ภายใต้แนวคิดนี้ สิทธิแห่งรัฐทั้งหมดจึงเป็นของประชาชนซึ่งต่างจากทฤษฎีเทวสิทธิ์ (The theory of divine right) ที่ถือว่าผู้ปกครองเท่านั้นที่มีสิทธิ

ดังนั้นการมีกฎหมายที่ดีก็คือ เพื่อที่จะสร้างไว้ซึ่งความสงบสุขของประชาชนส่วนรวม หรือที่เรียกว่าการปกครองโดยกฎหมาย (Rules of Law) หลักนิติรัฐหรือหลักนิติธรรมนี้เป็นวิวัฒนาการที่เกิดจากแนวคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติ (Nature Law) เป็นเรื่องของการคิดค้นหากฎเกณฑ์เพื่อใช้เป็นกติกาบรรทัดฐานของการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ เป็นหลักที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว เรียกร้องให้กฎหมายมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับความยุติธรรม ก็คือ ต้องมีความสมดุลระหว่างสิทธิเสรีภาพของราษฎรกับประโยชน์ของมหาชน (พูนศักดิ์ วรรณพงษ์, 2534: 30)

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็เป็นองค์กรหนึ่งของรัฐที่ถูกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อที่จะป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ให้อาชญากรนำเงินสกปรกที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายไปกระทำผิดซ้ำอีกได้ สร้างความเดือดร้อนวุ่นวายให้แก่ประชาชนส่วนรวม แต่ปัญหาในกรณีนี้ก็คือว่า ผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้ใช้อำนาจในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปในทางที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม โดยสั่งการให้สถาบันการเงินตรวจสอบและส่งข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group มาให้กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพราะกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้

สาเหตุที่มีการใช้อำนาจสั่งการนี้ เหตุเนื่องมาจากมีบัตรสนเท่ห์จากบุคคลภายนอกส่งมาให้กับทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวหาบุคคลและนิติบุคคลของ Nation Group ว่ามีการกระทำผิดเข้าข่ายหรืออาจจะเข้าข่ายความผิดฐานฟอกเงินได้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้ใช้อำนาจที่มีอยู่สั่งการให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินมาให้โดยทันทีโดยอ้างว่ามีเหตุอันควรสงสัยตามข้อกล่าวหาในบัตรสนเท่ห์ว่าอาจจะเข้าข่ายการกระทำความผิดฐานฟอกเงินที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคม ซึ่งการอ้างแบบนี้สอดคล้องกับการใช้อำนาจตามมิตินี้ 3 ของ Lukes โดยเขาเสนอว่า สุนัขยอดของการใช้อำนาจคือการที่เราทำให้คนอื่นเกิดความต้องการในสิ่งที่เราต้องการ ซึ่งก็คือการทำให้คนอื่นเกิดความยินยอมที่มาจากที่เราสามารถควบคุมความคิดและความต้องการของคนอื่น (Lukes, 1974: 23) โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำลังอัดฉีดความเชื่อให้กับสังคม ประชาชน รวมทั้งสถาบันการเงินเชื่อและคล้อยตามว่า ภัยที่เกิดจากการฟอกเงินนั้นมีความร้ายแรง สร้างความเสียหาย

ต่อสังคมส่วนรวมอย่างมาก เป็นผลให้รัฐต้องออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อจะได้กำจัดภัยฟอกเงินนี้ออกไปจากสังคม อีกทั้งการสร้างความสำเร็จให้สังคมได้รับรู้ว่า Nation Group ได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน เช่น มีพฤติการณ์ที่หลบเลี่ยงภาษีศุลกากร การรับเงินจากต่างชาติ หรือบรรณาธิการตั้งตัวเป็นอัยย์ช่องโจร ดังนั้น สถาบันการเงินต้องรับส่งข้อมูลทางธุรกรรมของ Nation Group มาให้ตรวจสอบโดยเร็ว และเมื่อสังคมเห็นว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นหน่วยงานราชการ มีกฎหมายให้การรองรับการใช้อำนาจ จึงให้ความไว้วางใจและให้ความร่วมมือปฏิบัติตามด้วยดี

ส่วนเบื้องหลังของการออกคำสั่งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมสื่อมวลชนนี้ก็มาจากฝ่ายการเมืองที่ใช้อำนาจผ่านข้าราชการประจำและองค์กรของรัฐให้เป็นเครื่องมือในการกำจัดฝ่ายตรงข้ามที่ออกมาวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของรัฐบาล ซึ่งการที่ฝ่ายการเมืองใช้อำนาจผ่านข้าราชการประจำและผ่านองค์กรนี้ สามารถมองได้ว่าเป็นการใช้อำนาจในมิติที่ 1 ของ Dahl ที่ว่า A สามารถทำให้ B ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ A ต้องการได้ ไม่ว่า B จะเต็มใจทำหรือไม่ก็ตาม (Lukes 1974: อ้างถึงในเอก ตังทรัพย์วัฒนา, 2546: 271) เพราะสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นองค์กรของรัฐ แม้จะไม่เต็มใจทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แต่เมื่อมีอำนาจที่อยู่เหนือกว่าคือฝ่ายการเมือง ก็จำเป็นต้องทำตามคำสั่งของอำนาจนั้นๆ

การใช้อำนาจของรัฐยังอธิบายเพิ่มเติมได้อีกว่า การเข้ามาตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของ Nation Group นี้ รัฐกำลังใช้การแทรกแซงทางนโยบายโดยผ่านกลไกที่รัฐมีอยู่คือ อำนาจหน้าที่ของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพราะถ้ารัฐเข้ามาแทรกแซงโดยการใช้กำลังทหารทุบแท่นพิมพ์ของสื่อมวลชน หรือสั่งปิดโรงพิมพ์ดังเช่นในสมัยที่อยู่ในช่วงของเผด็จการทหารแล้ว ก็จะถูกต่อต้านจากสังคมและประชาชนอย่างแน่นอน แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 ได้กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้มีการกระทำแบบนั้นอีกต่อไป รัฐจึงเข้ามาแทรกแซงผ่านทางองค์กรของรัฐและกฎหมายที่มีอยู่แทน โดยการอ้างเหตุผลความผิดทางกฎหมายขึ้นมาว่า Nation Group นั้นกระทำความผิดกฎหมายฟอกเงินจึงต้องใช้อำนาจสั่งการให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปจัดการ ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ สมบูรณ์ ศิริประชัย (2545 อ้างถึงใน รัตพงษ์ สอนสุภาพและประจักษ์ น้าประสานไทย, 2546: 16) ว่าการที่นักการเมืองมีการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจจะเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย ซึ่งเป็นพัฒนาการคอร์รัปชันอีกชั้นหนึ่ง โดยใช้นโยบายของรัฐเป็นเครื่องมือและแนวโน้มการคอร์รัปชันเชิงนโยบายจะมีมากขึ้นเมื่อนักการเมืองถูกควบคุมโดยกลไกทางสังคม เช่นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนมีมากขึ้น และความเข้มแข็งขององค์กรอิสระต่างๆ

ตัวอย่างเชิงประจักษ์อีกกรณีหนึ่งคือ การเข้าซื้อหุ้นในสัดส่วนที่สูงของหนังสือพิมพ์ มติชนและบางกอกโพสต์ล่าสุดเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 โดยมีเป้าหมายเพื่อเข้าครอบครองกิจการ เพราะสื่อ 2 กลุ่มนี้ได้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอยู่เสมอๆ อีกเช่นกัน ซึ่งการใช้อำนาจทุนนี้เป็นวิธีการใช้อำนาจแทรกแซงทางเศรษฐกิจที่รัฐสามารถอ้างความชอบธรรมจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตัวเองซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของผาสูก พงษ์ไพจิตร (2546) ที่ว่า การทุจริตทางการเมืองจะพยายามทำให้พรรคฝ่ายค้านอ่อนแอ พยายามลดความเป็นอิสระของศาล และองค์กรอิสระต่างๆ ที่คอยมาตรวจสอบตน และลดบทบาทสื่อมวลชนไม่ให้ความเป็นอิสระ โดยชักจูงให้บุคลากรเข้าร่วมมีส่วนแบ่งจากรายได้คอร์รัปชัน จะพยายามควบคุมสื่อต่างๆ ด้วยวิธีการแบบขล เช่น เข้าซื้อหุ้นในบริษัทสื่อจนสามารถเข้าควบคุมการบริหารบริษัทได้ใช้งบประมาณ โฆษณาของรัฐและของนักธุรกิจที่เป็นพรรคพวกเป็นกลไกบังคับสื่อที่ไม่อ่อนข้อ แต่ให้เงิน โฆษณากับสื่อที่ร่วมมือด้วย

อีกประการหนึ่งที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้ามาตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของสื่ออื่น ก็มีกรกล่าวว่คำสั่งที่มีไปถึงสถาบันการเงินได้อ้างอิงการใช้อำนาจตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้เห็นว่า ในฐานะที่เป็นสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ดังนั้นอำนาจที่ตนใช้นั้นจึงเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ไม่ใช่สั่งการขึ้นมอลอยๆ จึงมีความถูกต้องและชอบธรรม ซึ่งไปสอดคล้องกับคำกล่าวของ Meyer (1978: 59) ที่ว่า อำนาจหน้าที่เป็นสิ่งที่อ้างอิงกันเป็นทอดๆ ในการที่จะให้ความชอบธรรมในการใช้อำนาจนั้น เพราะสิ่งที่เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะในความสัมพันธ์ของอำนาจหน้าที่คือประชาชน ซึ่งไม่เพียงแต่จะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้มีอำนาจหน้าที่เท่านั้น แต่ยังเชื่อฟังผู้มีอำนาจหน้าที่โดยคุณวิ เพราะอำนาจหน้าที่นั้นมีความถูกต้องหรือความชอบธรรม อย่างไรก็ตาม Weber (อ้างถึงใน Mann, 1983: 301) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า อำนาจนั้น ไม่ได้ถูกใช้ในแง่ของการใช้พลังบังคับแต่เพียงอย่างเดียว กลุ่มผู้นำต่างๆ พยายามที่จะสร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ให้แก่ตนเองตลอดเวลา และเมื่อผู้คนคิดว่าการใช้อำนาจนี้มีความชอบธรรมแล้ว อำนาจก็จะกลายมาเป็นการครอบงำ ซึ่งก็หมายความว่าอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้นั้น เมื่อทุกคนคิดว่าเป็นเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามธรรมเนียมแบบแผนแล้ว ก็ทำให้อาจคิดไปว่า ที่รัฐใช้อำนาจอ้างอิงตามกฎหมายนั้นถูกต้องแล้ว เลยไม่ได้ตรวจสอบให้คิดว่า รัฐใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจริง แต่ใช้อย่างถูกต้องและมีความชอบธรรมหรือไม่ หรือมีใครที่อยู่เบื้องหลังคอยได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงจากการใช้อำนาจนี้

จากเหตุการณ์กรณีดังกล่าวทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันว่า การที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของสื่อมวลชนนั้น มาจาก

ฝ่ายการเมืองที่เข้าไปแทรกแซงเพื่อต้องการให้หยุดการเสนอข่าวที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญที่สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชน เป็นตัวกลางของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนก็มีสิทธิในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เสนอแนะและวิพากษ์วิจารณ์การทำงานได้ ครอบคลุมที่ไม่ไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ดังที่บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2538: 348) ได้กล่าวไว้ว่า เสรีภาพคืออำนาจที่จะกระทำการอะไรก็ได้ กล่าวคือ มีอำนาจที่จะเลือกประพุดติหรือไม่ประพุดติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดหน้าที่เชิงปฏิเสธแก่ผู้อื่นที่จะไม่เข้ามารบกวนการใช้อำนาจเลือกประพุดติของเรา และทำนองเดียวกันก็ทำหน้าที่ให้เราไม่สามารถเข้าไปรบกวนการใช้อำนาจเลือกประพุดติของผู้อื่น ดังนั้นรัฐจึงไม่มีสิทธิใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรมมาตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของใครได้ ถ้าปราศจากเหตุอันควรสงสัยหรือหลักฐาน ข้อเท็จจริงจากภายนอกที่บ่งชี้ว่ามีการกระทำความผิดที่เข้าข่ายหรืออาจเข้าข่ายความผิดฐานฟอกเงิน

ในกรณีนี้ สื่อมวลชน Nation Group ได้ตกเป็นเป้าหมายการเมือง และถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพอย่างรุนแรงจากรัฐ เนื่องจากรัฐธรรมนูญมาตรา 39 และ 41 กำหนดให้สื่อมวลชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้และไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจติหาหน่วยงานของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดกับจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ ก็เท่ากับว่า เมื่อใดก็ตามที่สื่อมวลชนยังทำหน้าที่อย่างถูกต้องตามกรอบแห่งจรรยาบรรณทางวิชาชีพอยู่ รัฐย่อมไม่มีสิทธิที่จะละเมิดสิทธิและเสรีภาพไม่ว่าในทางใดๆต่อสื่อมวลชนนั้นได้ เพราะเป็นสถานะที่บุคคลสามารถที่จะมีและใช้โอกาสในการพูด การคิด การเขียน การกระทำได้อย่างมีอิสระ รัฐบาลถูกจำกัดโดยรัฐธรรมนูญ มิให้เข้าไปก้าวก่ายหรือจำกัดเสรีภาพดังกล่าวข้างต้น (จรรยา สุภาพ, 2533:146) อย่างไรก็ตาม ถ้ารัฐได้ใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรมเข้ามาแทรกแซงหรือละเมิดในสิทธิและเสรีภาพแล้ว ประชาชนหรือสื่อมวลชนก็สามารถฟ้องร้องต่อศาลปกครองในฐานะที่เป็นสถาบันตุลาการได้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ Locke (1970) ที่ว่าในสถานะสังคมการเมืองนั้น มีกฎหมายเป็นสิ่งควบคุมการละเมิดสิทธิ มีผู้พิพากษาที่ยุติธรรมเป็นผู้ตัดสิน และยังมีองค์กรที่จะบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษานั้นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสาธารณประโยชน์และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนทรัพย์สินของประชาชนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งสังคมการเมือง

กล่าวโดยสรุปคือ ในสังคมปัจจุบันนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียกกฎหมายฟอกเงินเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี อาชญากรกระทำความผิดได้ซับซ้อนและเกิดผลกระทบต่อสังคมได้กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งกฎหมายทั่วไปไม่สามารถจับกุมและลงโทษอาชญากรเหล่านี้ได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมียกกฎหมายฟอกเงินนี้ขึ้นมาเพื่อรักษาประโยชน์ของมหาชนส่วนรวม แต่การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินนี้ ผู้มีอำนาจตามกฎหมายจำเป็นต้องใช้

อย่างรอบคอบและเข้าใจในเจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นอย่างดีและตระหนักอยู่เสมอว่าจะไม่ตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้เป็นการปกครองตามหลักนิติรัฐ คือให้เกิดดุลยภาพระหว่างการรักษาผลประโยชน์ของมหาชนและสิทธิเสรีภาพของราษฎรไม่ให้ถูกละเมิดโดยรัฐได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดโดยสรุปในหลักนิติรัฐของ จรัญ โฆษณานันท์ (2528: 16-17) ว่า ภายใต้หลักนิติธรรม ประชาชนจึงมีสิทธิเสรีภาพอย่างสมบูรณ์โดยเฉพาะสิทธิในการดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม บทบาทของหลักดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อรับใช้เป้าหมายเรื่องการบัญญัติกฎหมายที่เป็นธรรมแก่ประชาชน แบ่งแยกให้เห็นความเป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรมของกฎหมายที่ปรากฏ และที่สำคัญกว่านั้นก็เพื่อส่งเสริมศักดิ์ศรีของมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีความเสมอภาคกันในค่าแห่งความเป็นมนุษย์ซึ่งพึงได้รับการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือผู้ถูกปกครอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย